

Irina Anisimova-Vulf

maestru emerit al artei din R. S. F. S. R.

EDUCÎND VIITORII ACTORI*

Problema învățămîntului teatral în țara noastră, în Uniunea Sovietică, preocupă intens pe toți oamenii de teatru. E și firesc ca atenția artiștilor din generația vîrstnică să fie îndreptată asupra educării tineretului nostru teatral, întrucît de rezolvarea acestei probleme depinde nu numai prezentul, ci și viitorul teatrului nostru.

Este necesar ca sistemul de învățămînt să fie astfel organizat încît să satisfacă și exigențele actuale ale poporului față de oamenii de teatru, dar să prevadă și să asigure în același timp și cerințele zilei de mîine. În fața noastră, profesori și pedagogi ai institutelor de teatru, se ridică astfel o serie de probleme serioase și pline de răspundere pe care ne străduim să le rezolvăm teoretic și practic în activitatea cadrelor și a asociațiilor de cercetări științifice, atrăgînd în această muncă pe studenți și pe tinerii aspiranți.

Folosind materialul acumulat prin activitatea Institutului de Stat de Artă Teatrală „A. V. Lunaciarski” din Moscova (G.I.T.I.S.), unde lucrez de mai mulți ani ca docent la catedra de regie, voi încerca să înfățișez în cele ce urmează, cum concepem și cum traducem noi în viață această importantă operă.

Institutul „A. V. Lunaciarski” are următoarele facultăți: actorie, regie, critică teatrală, balet, precum și secția de comedie muzicală. Facultatea de actorie, pe lângă formarea viitoarelor cadre de actori ai teatrului rus, și-a luat sarcina să pregătească și cadrele necesare popoarelor statului nostru multinațional. De aceea, în afară de secția rusă, ea dispune și de o serie de studiouri naționale, ca: turkmen, adîghei, bașkir, eston etc. În felul acesta „Ghitis” — așa cum se intitulează prescurtat institutul nostru — trimite anual în toate raioanele, chiar și în cele mai îndepărtate ale uriașei noastre țări, pe absolvenții săi. Actori, regizori, critici teatrali, maeștri de balet — iată armata oamenilor de teatru pe care îi crește „Ghitis”.

Anul 1958—1959 este deosebit de important pentru istoria dezvoltării pedagogiei teatrale. Este vorba de posibilitatea apropierei de viață a studenților noștri, în vederea îmbogățirii artei lor cu mijloacele cele mai corespunzătoare unei dezvoltări profunde a contemporaneității noastre. Ni se părea extrem de important să alcătuim un sistem de educație prin care cunoștințele teoretice, predate la diferite discipline speciale, să poată fi verificate practic în teatre.

Reorganizarea învățămîntului superior a constituit pentru institutele noastre teatrale o măsură necesară, care ne-a ajutat să rezolvăm o serie întregă de probleme concrete. Publicarea articolului *Pentru o strînsă legătură a literaturii și artei cu viața poporului*, precum și cuvîntările lui N. S. Hrușciiov, ținute la cel de-al III-lea Congres al scriitorilor și în stanița Veșenskaia, ne-au dat curaj în modul de a pune și de a rezolva problemele la care ne gîndeam. Catedrele noastre au trecut la revizuirea programei fiecărei facultăți și, astfel, activitatea institutului a fost înnoită în cursul anului trecut.

* Articol scris pentru revista „Teatrul”.

Aș vrea să vă prezint pe scurt schimbările care au avut loc în metodele de învățământ, oprindu-mă mai mult asupra experienței facultății de regie, unul din domeniile de mare răspundere din viața teatrului, care necesită cea mai serioasă pregătire a cadrelor.

Vechea programă a acestei facultăți prevedea următoarele posibilități practice de apropiere de munca teatrului :

1. În anul III, studenții luau contact cu munca atelierelor unui teatru de frunte din Moscova, cunoscînd activitatea personalului tehnic atît la repetițiile din timpul zilei cît și seara, la spectacole. Pentru aceasta se numea un conducător, ales din teatru, de cele mai multe ori inspectorul de scenă, care ajuta grupul de studenți ce i-a fost încredințat, să folosească cît mai productiv această cunoaștere.

2. În semestrul doi al anului IV, studenții erau repartizați la diverse teatre din Moscova, astfel încît participînd la repetițiile unuia sau altuia dintre maeștri, să poată studia metodele lui de regie. Dar această practică, cu toate că era legată profesional de munca teatrului, îi determina pe studenți să se transforme în simpli contemplatori ai activității regizorilor și actorilor.

3. Abia în ultimul an — anul V — înainte de începerea cursurilor (prevăzute la 1 noiembrie), se realiza așa-numita practică studentescă, „prediplomă”. Studenții erau trimiși în acele orașe în care aveau de montat mai tîrziu spectacolele lor de diplomă, pentru a cunoaște colectivul teatrului, lucrînd în calitate de asistenți de regie la spectacolul în curs pe care îl pregătea teatrul.

Această importantă activitate practică este utilizată și astăzi de institutul nostru. Cu cinci ani în urmă, ea nu era prevăzută și studenții erau trimiși să monteze primul lor spectacol de diplomă într-un colectiv pe care nu-l cunoșteau în prealabil. Noua programă pune în mod curajos pe primul plan problemele practicii studenților, fără a diminua prin aceasta importanța cunoștințelor teoretice, pe care fiecare student trebuie să și le însușească într-un institut de învățământ superior.

În mod concret, aceste schimbări apar astfel : cunoașterea muncii atelierelor tehnice ale unui teatru din Moscova se face în primul semestru al anului ; aceasta e însoțită de participarea directă a studenților la activitatea teatrului școlar al „Ghitisului”. Acest teatru reprezintă pentru noi o mare cucerire și un mare ajutor practic ; în cel de-al doilea semestru al anului II, studenții facultății de regie lucrează la teatrul școlar în calitate de electricieni, costumieri, muncitori de scenă și asistenți de regie, participînd la repetițiile și spectacolele absolvenților facultății de actorie ; în anul III, se păstrează în semestrul întîi posibilitatea de a cunoaște munca marilor regizori din Moscova, dar cu o activitate obligatorie pe lingă acești regizori, ajutîndu-i atît pe linie organizatorică, cît și pe linie de creație.

În al doilea semestru al anului III, studenții își fac practica lucrînd cu colectivele de amatori, montînd în mod independent diverse spectacole mai simple cu cercurile dramatice, sau pregătînd spectacole cu membrii colectivelor de artiști amatori din uzine, fabrici și întreprinderi.

Cursurile anului IV încep la 1 noiembrie ; în septembrie și octombrie studenții lucrează în cadrul diferitelor teatre din provincie, în calitate de asistenți de regie.

În sfîrșit, în anul V se menține, ca și pînă acum, practica de diplomă, despre care am vorbit mai sus, în acele teatre în care peste cîteva luni studenții vor avea de montat — autonom — primul lor spectacol, spectacolul de diplomă.

Toate etapele acestor practici se controlează și se află sub observația permanentă a maeștrilor-pedagogi ai anului respectiv, la cursul de regie și la cursul de măiestrie actoricescă.

Nu cred că e cazul să mai vorbesc despre utilitatea acestui sistem de educație a tinerilor regizori, când însăși programa prevede legătura neîntreruptă a teoriei cu practica. În primii trei ani de studii, fără a se rupe de institut (deoarece planul de învățământ este astfel întocmit încît practica se îmbină cu studiile teoretice și cu lecțiile de regie și măiestrie actoricească), studentul verifică în teatru cunoștințele căpătate în institut, iar ceea ce dobîndește în urma acestei practici constituie o bază teoretică a lecțiilor și discuțiilor ținute la institut. Ultimii doi ani de studii îi oferă studentului posibilitatea de a-și încerca forțele în munca independentă depusă în cadrul unui anumit colectiv de teatru și de a verifica ulterior, în discuțiile cu pedagogii, impresiile acumulate acolo. Studenții se întorc astfel cu dorința fierbinte de a rezolva cu ajutorul măestrilor lor, numeroasele probleme pe care le ridică practica.

Datorită lărgirii și varietății formelor de practică, studenții nu se închis-tează între pereții institutului. Ei au posibilitatea să cunoască caracterul specific al diferitelor teatre și orașe în care au fost repartizați pentru practică și să se apropie, în munca de pregătire a artiștilor amatori, de oameni cu alte profesii și specific de muncă. În felul acesta, programa îi ajută pe studenți în pregătirea lor profesională, cît mai temeinică, și îi apropie de viață.

Noi considerăm, totuși, că pentru a pătrunde mai adînc în viața și creația poporului nostru, este necesară realizarea unor condiții suplimentare, care să contribuie la înfăptuirea acestei sarcini.

Una din aceste condiții ar fi vizitarea colhozurilor sau sovhozurilor din regiunea Moscovei de către studenții anului I la începutul anului școlar, pe termen de trei săptămîni sau o lună, dar nu în calitate de simpli vizitatori sau turiști, ci în calitate de tineri ajutoare la stringerea recoltei, ajungînd astfel să cunoască viața prin activitatea comună.

O altă condiție, la regie și măiestrie actoricească, se referă la conținutul lucrării alese de student și acceptate de profesori, lucrare care reprezintă munca studenților în anul I. Ideea lucrării propuse de student trebuie să fie un rezultat al observațiilor personale de viață și nicidecum inspirată din literatură sau dintr-o simplă asociație de idei referitoare la teatru.

Seleționînd și elaborînd canavaua subiectului, studenții vor avea sarcina aprofundării mediului pe care îl reflectă studiul (uzina, fabrica, instituția, colhozul), în care scop se vor organiza vizite și excursii determinate de procesul muncii. Asemenea întîlniri îi vor face pe studenți să privească realitatea cu o atenție sporită și să fie extrem de permeabili. Impresiile astfel culese vor servi drept material pentru primele lor creații. Extrem de importantă este în această privință organizarea, în cadrul institutului, a unor întîlniri și discuții cu oameni de diferite profesii, din diferite ramuri de producție, adică cu acei care determină, prin descoperirile și munca lor, caracterul măreț al mișcării noastre impetuoase spre comunism.

Nu considerăm că formele muncii educative găsite de noi sînt perfecte și epuizează toate posibilitățile unei reflectări cît mai complete a sarcinilor teatrului zilelor noastre. Fără îndoială că aceste forme se vor dezvolta și îmbogăți, pe măsură ce însăși viața va sugera noi rezolvări.

În artă nu există și nu pot exista forme închistate; stagnarea și comoditatea duc arta la pieire. Nu vor stagna deci mici preocupările noastre în vederea descoperirii celor mai bune metode de educare a tineretului teatral. Noi credem că linia pe care o urmăm este bună și că rezultatele trebuie să justifice speranțele noastre.

Sîntem convinși că schimbul nostru de mîine va fi format din oameni bine pregătiți, pătrunși de ideea că sarcinile pe care le ridică contemporaneitatea pot fi rezolvate numai într-o strînsă legătură cu viața poporului, pătrunzînd în toate domeniile realității înconjurătoare, sezisînd tendințele de dezvoltare și măreția faptelor realizate de minunații noștri oameni în activitatea lor creatoare.